

242432

การจัดการหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

THE MANAGEMENT OF EXTERNAL
ASSESSMENT UNITS AT THE BASIC EDUCATION LEVEL
IN BANGKOK METROPOLIS AND VICINITIES

เรืองฤทธิ์ ภูเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2553

การจัดการหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

เรืองฤทธิ์ ภูเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2552

**THE MANAGEMENT OF EXTERNAL
ASSESSMENT UNITS AT THE BASIC EDUCATION LEVEL
IN BANGKOK METROPOLIS AND VICINITIES**

Ruangrit Phudet

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of education
Department of Education Management
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2010

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา ศีศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดการหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

 ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

เสนอโดย เรืองฤทธิ์ ภูเดช

สาขาวิชา การจัดการการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์จิตาภา สุนาลัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุนทรี ศาสตราสาระ)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิกา จิตรน้อมรัตน์)

วันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2553....

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดการหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
ชื่อผู้เขียน	เรืองฤทธิ์ ภูเดช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

242432

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อเสนอในการพัฒนาหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยประเมิน ผู้ประเมินภายนอกการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 157 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.9747 และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการของหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการกำหนดทิศทาง และวิธีปฏิบัติเชิงรุก การนำหน่วยประเมินให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา การใส่ใจข้อตกลงของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน(สมศ.) และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียหลัก การบริหารจัดการ ข้อมูลสารสนเทศ และความรู้อย่างเป็นระบบอยู่ในสภาพพร้อมใช้ การพัฒนาหน่วยประเมิน ผู้ประเมิน และบุคลากร เพื่อเพิ่มคุณภาพการทำงาน การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ มีประกันคุณภาพภายในของหน่วยประเมินภายนอกตามเกณฑ์ของ สมศ.

การศึกษาการปฏิบัติงานปัจจุบันของหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าหน่วยประเมินภายนอกมีระบบและแนวทางในการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการในการนำหน่วยประเมินภายนอกให้เกิดการเรียนรู้ มีการพัฒนาปฏิบัติตามเงื่อนไขของ สมศ. และใส่ใจความคาดหวังของสถานศึกษา แต่ผลลัพธ์ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวังมีแผนปฏิบัติเป็นระบบและกระบวนการสรรหาคัดเลือกบุคลากร กระจายความรับผิดชอบ ติดตามการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของสถานศึกษาหลังการประเมินจากรายงานข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและผู้อำนวยการของหน่วยประเมินคุณภาพ ภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปัญหาอุปสรรคพบว่า การกำหนดทิศทางและแผนไม่แน่นอน เพราะการได้งานจาก โครงการจัดจ้างของ สมศ. ไม่แน่นอน การกำหนดทิศทางไม่เป็นอิสระขึ้นอยู่กับ สมศ. เป็นผู้ กำหนด หน่วยประเมินวางแผนพัฒนาคุณภาพได้ยาก สถานศึกษาบางแห่งไม่ส่งรายงานประกัน คุณภาพภายในให้ศึกษาล่วงหน้า ผู้ประเมินวางแผนก่อนทำการประเมินสถานศึกษาไม่ได้ สถานศึกษาบางแห่งไม่ได้ทำประกันคุณภาพภายในของตนเองอย่างแท้จริง การประเมินภายนอก ตามสภาพจริงจึงไม่ใช่เป็นการยืนยันข้อมูลจากการประเมินตนเอง ผู้ประเมินบางกลุ่มส่งงานไม่ ทันกำหนดทำให้หน่วยถูกปรับตามสัญญาจัดจ้าง การสอบต่ออายุบัตรยากสอบผ่านจำนวนน้อย การบริหารจัดการมีปัญหาหลายได้จากการประเมินงวดที่ 2 ค่าซ้ำ การประกันคุณภาพหน่วยประเมิน ภายนอก มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่กำหนดโดย สมศ. ฝ่ายเดียวไม่สอดคล้องกับการบริหารงานของหน่วย ประเมิน ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ขาดบุคลากรและกรรมการรับผิดชอบ ไม่มี งบประมาณสนับสนุนการประกันคุณภาพภายใน ขาดฐานข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมศ. ควร เปิดโอกาสให้หน่วยประเมินมีส่วนร่วมในการเสนอเกณฑ์ มาตรฐานของหน่วยประเมินภายนอก มากขึ้น ผู้ประเมินควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการตรวจข้อมูล และหลักฐานการ ดำเนินงาน หน่วยประเมินต้องมีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจน มีระบบการสรรหาและคัดเลือกผู้ ประเมิน มีการจัดการผู้ประเมินที่ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ตามความเหมาะสม ชดเชยผู้ถือ หุ้นส่วนน้อยที่ถูกละเมิดสิทธิ มีการจัดสรรงบประมาณตามแผนดำเนินการของหน่วยประเมิน มี การประเมินผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการ ประกันคุณภาพภายใน

Thesis Title	The Management of External Assessment Units at The Basic Educational Level in Bangkok Metropolis and Vicinities
Author	Ruangrit Phudet
Thesis Advisor	Professor Dr. Wallapa Devahastin Na Ayudhya
Department	Education Management
Academic Year	2009

ABSTRACT

242432

The purposes of this descriptive research were to study the state and the problems of management of external assessment units at the basic educational level in Bangkok Metropolis and vicinities and to study the suggestion for developing these units.

A stratified random sampling method was used to draw a sample of 157 administrators experts and assessors. A 6-points rating scale questionnaires with reliability coefficients of 0.9784 an interview form and focus group discussion form were developed by the researcher to collect the data. The data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research findings included that state and the problems of management of external assessment units at the basic educational level in Bangkok Metropolis and vicinities and the suggestion for developing these units operated all of 5 elements according to the organization management. They were 1) direction plan implementation and evaluation 2) the basic educational level school external assessment 3) administration and management 4) finance and budget and 5) quality assurance mechanism and system Administrators experts and assessors agreed that the overall of the implementation ranges and every elements were at good the level.

The problems of management of external assessment units were 1) direction plan implementation and evaluation: uncertainty of development plan and action plan of assessment units 2) the basic educational level school external assessment: assessors quality assessor development and assessor supervision 3) administration and management: discontinuous outsourcing' The Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public

Organization) (ONESQA) 4) finance and budget: income uncertainty 5) quality assurance mechanism and system: unconformity of ONESQA assessment units standard.

The suggestion for developing the assessment units were following 1) direction plan implementation and evaluation: assessment units should plan accord ONESQA policy and outsourcing project. So that ONESQA should not often change the policy. 2) the basic educational level school external assessment: assessment units should develop and control assessors quality e.g. code of conduct when out of rules for assessment etiquette assessor evaluation, So that ONESQA should improve some aspects e.g. decrease end time of outsourcing project. 3) administration and management: Assessors has a change to co-administration. ONESQA should guarantee continuously quality assessment unit outsourcing. 4) finance and budget: ONESQA should precipitate to pay the assessment money. 5) quality assurance mechanism and system: ONESQA gives an opportunity assessment units to develop assessment units standards.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องมาจากความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ตลอดจนให้คำปรึกษาและ เป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยเสมอมา รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ รอง ศาสตราจารย์ จิตภา สุนาลัย ดร.สุนทรี ศาสตรสาระ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์โชติ แยม แสง ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการจัดการการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์อันมีค่าให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต ณ มหาวิทยาลัย รุรกิจบัณฑิตยสถาน

ขอขอบพระคุณ ดร.สาณี สุวรรณพัฒน์ ดร.จันทรัตน์ ภคมาศ คุณกฤษ บุญ-หลง ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณผู้บริหาร หน่วยประเมิน ผู้ประเมินอภิमानภายใน ผู้ประเมินอภิमानภายนอก ตลอดจน ผู้ประเมินภายนอก การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของหน่วยประเมินในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัว อาจารย์อัมพิกา ภูเดช ภรรยาที่รัก น้องดั่ง น.ส ธารทิพย์ ภูเดช บุตรสาว ที่สละเวลาช่วยเก็บข้อมูล และน้องๆ ในสาขาทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัย มี ความอดทน มีความมานะพากเพียรจนประสบความสำเร็จ

อนึ่งหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สนใจ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบุพการี ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด

เรืองฤทธิ์ ภูเดช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	๕
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 กรอบแนวคิด.....	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.6 นิยามศัพท์.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดการจัดการศึกษาของไทย.....	10
2.2 การประเมินคุณภาพภายนอก.....	17
2.3 หน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	25
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	39
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
3.3 ขั้นตอนการวิจัย.....	42
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา.....	45
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการอภิปรายกลุ่ม.....	45
4.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	59
4.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....	70
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	73
5.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	77
5.3 อภิปรายผล.....	78
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประเมินอภิมาน.....	85
ภาคผนวก ข แบบสอบถามผู้ประเมินภายนอก.....	89
ภาคผนวก ค แบบบันทึกการอภิปรายกลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ.....	98
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม.....	101
ประวัติผู้เขียน.....	105

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด สังกัดหน่วย ประเมิน ประเภท ที่ตั้งของหน่วยประเมิน และตำแหน่ง.....	45
4.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะของการจัดการหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	49
4.3 สถานภาพของผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด สังกัดประเภท ที่ตั้งของหน่วยประเมิน และตำแหน่ง.....	53
4.4 ปัญหาของการจัดการหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อเสนอแนะในการพัฒนาหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	57
4.5 หน่วยประเมินและผู้ประเมินที่ใช้ในการศึกษา.....	59
4.6 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา สูงสุด สังกัด ประเภท ที่ตั้งของหน่วยประเมิน และตำแหน่ง.....	60
4.7 สภาพการดำเนินงานของหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	61
4.8 องค์ประกอบย่อยของทิศทาง แผน การดำเนินการ และการประเมินแผนของ หน่วยประเมินภายนอก ผู้ประเมินภายนอกโดยเฉลี่ยเห็นว่าทิศทาง แผนการดำเนินการและการประเมินแผน.....	62
4.9 สภาพการบริหารและการจัดการ.....	66
4.10 สภาพการเงินและงบประมาณ.....	68
4.11 สภาพระบบและกลไกการประกันคุณภาพ.....	69
4.12 ปัญหาและข้อเสนอแนะของการจัดการหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	71

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

6